The only Advertising Agency for Persia and the Caucasus.

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
№ 14 (34)
ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է

Թաւրիզում	20 ղրան
Գաւառներում	25 ղրան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Ռուսաստան	5 ռբ.
Թուրքիա	50 ղրուշ
Եւրոպա	14 ֆրանկ
Ամերիկա	2,50 տոլ.

Յայտարարութիւնների վճարը
Առաջին երեսում տողանը 20 շահի
Չորրորդ ,, ,, 10 ,,
ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐԸ 8 ՇԱՀԻ

Խմբագրութեան հասցէն՝ Թաւրիզ
ՄԻՏՔ-ի խմբագրութիւն կամ Tauris Perse
Rédaction du journal arménien „MITK"
= Adresse télégrafique-Tauris „MITK" =

ՄԻՏՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ادارهٔ روزنامهٔ میطق
Anzeigeblatt fuer Persien

MITK
Propriétaire & Editeur en chef
Al. Der-Vartanian
Le Gérant
Mihran Baghdassarian

TERMS OF SUBSCRIPTION
for a year payable in advance. 20 krans.
Foreign Dollars 2. 50
RATES OF ADVERTISEMENTS:
one printing line on the 1-st page 10 cen.
„ „ „ „ „ 4-th „ 5 „
15% discount for annual subscription paid in advance. Address
The „MITK" Publication Co.
Tabriz. Persia

Published by the „MITK" Publication Co. and Advertising Agency, Tabriz, Persia

Գ. ՏԱՐԻ № 14 (34) ԹԱՒՐԻԶ, ՇԱԲԱԹ 19 ԱՊՐԻԼ 1914 Թ. Tauris, Samedi le 2 Mais 1914 № 14 (34) Vol. III

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Требуйте и курите папиросы только

Т. Д „Бр. Сейлановыхъ"

Египетскія, Ирисъ, Прима, Паросъ, Орелъ и Марсъ.

продаются во всѣхъ магазинахъ

SOUJBULAK, KURDISTAN, PERSIA, APRIL 20 th 1914

To the Editor & manager of the «Mitk» & the «Khorchide»

Gentlemen!

I am very grateful to you for your kind and encouraging letter of congratulation on the attempt of issuing a small Paper in the Kurdish language.

Your kind remarks are so much more valuable to me, coming, as they do, from people of wide experience in the printing business. I also wish to thank you for the sample copies you sent me of your splendid Papers. I am not a good reader of Persian, I am sorry to say, but from what I hear from all sources, Moslem and Christian, your Papers are the FRESHEST, MOST INTERESTING, AND MOST VALUABLE SOURCES OF INFORMATION FOR THE PERSIAN PUBLIC. I hope that your Papers will get the circulation that they deserve, and that you will have no further trouble with authorities.

«Humanum est errare» (to err is human), and the best of men, with the best of intentions, sometimes make mistakes. And sometimes it is not the mistake that makes the trouble, but it is the wrong interpretation.

Russia is our Grand Protector and Friend in this country, and we owe her our sympathy and our obedient support in all affairs pertaining to the wellfare of this country, for which I believe she is working.

L. O. Fossum

ԱՆՓՈՅԹ ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ ԵՒ ԿՈՐԶՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

«Միտք»-ի ներկայ համարում տըպուած երկու յօդուածները յայտնում են մեզ Պարսկա-Հնդկաստանի թեմի անառաջնորդ լինելը և Ուրմիոյ շրջանի հովուի հեռանալը:

Շնորհիւ մի կարգ հանգամանքների մեր ժողովուրդը դեռ կարօտում է հոգևորական առաջնորդների: Եւ ուր չկան նրանք, այնտեղ մեր ժողովուրդը մատնւում է անտէրութեան, կորստեան վտանգի և իրաւազրկութեան:

Այդ դառն գրութիւնը ամենից աւելի պէտք է կռահէր հէնց ինքը Էջմիածինը և փութար հարկ եղած դարմանը տանել:

Սակայն ժողովրդի ճիչն ու աղաղակները նրան չեն հասնում: Պարսկա-Հնդկաստանի թեմը անդադար Բենիկին է ուզում, իսկ Էջմիածնից պատուիրագրում են կայացնել ընտրութիւն: Բայց որովհետև դեռ այդ կողմերում էլի հին բանդիզքուորների այժմ է իշխում, այդ պատճառով ժողովուրդը չէ վստահանում ձեռնարկել ընտրութեան, երկիւղ կրելով մեր մէջ քնդունուած յայտնի ձեռբանութիւններից և սկանդալային ժողովներից:

Մի բան մեզ համար անբացատրելի է: Այդ ինչպէս է որ ընտրութիւն է պահանջում Էջմիածինն այնտեղից, ուր դա դեռ չի եղել, իսկ նշանակովի առաջնորդ է ուղարկում այնտեղ (Ատրպատական), ուր միայն պիտի գար ընտրըեալը և ոչ նշանակեալը:

Եթէ այդ վերջինը բացատրւում է իրերի և ժողովրդի անպատրաստութեամբ՝ արդէն ընտրութեան իրաւատէր Ատրպատականում, ինչու նոյնը չի ընդունւում և՛ ցարդ նշանակմամբ կառավարուող Սալմաստի շրջանում: Երևի Էջմիածինը կզարթնի այն ժամանակ, երբ բանը բանից անցած կլինի արդէն:

Գանք Ուրմիին:

Հայերը թէ ուզենային կարող էին Ուրմիում մի պատուաւոր յաջորդարան և յաջորդ պահել: Եւ որովհետև այդ չեն անում. ուստի խնդրի յաջորդը ստիպուած է հեռանալ:

Այնտեղ ևս պէտք էր օգնութեան հասնէր Էջմիածինը, սակայն նա խնայում է իր ամսական 30 րուբլին: Այո, զանազան անպէտքութիւններ և բալլաստներ կերակրող Էջմիածինը խնայում է ինչ որ մի 30 րուբլի, որ իր ստորագրեալը մնայ Ուրմիում և հովուէ ու պահպանէ թշուառ ու կիսաթուրքացած հայերին:

Ատլանտեանի միւս ափերից, հեռաւոր հիւսիսից [illegible] են օտարները հայերին քաշելու, իսկ [illegible] ժամով հեռու եղող Էջմիածնի փոյթն իսկ չէ Ուրմիոյ շրջանի իր «բանաւոր հօտի» վիճակը, հօտի, որին սպառնում է դաւանափոխութիւնը, գայլերի հալածանքը և խաւարը:

Էջմիածինը պարտաւոր է հասնել ժողովրդի օգնութեան: Էջմիածինը պարտաւոր է լսել ժողովրդի ձայնը և տալ նրան իր ցանկալի Բենիկին:

Ա. Տ. Վ.

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ

ԽՈՀԵՐ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

V

Դառնանք հայ առևտրական կամ վերին դասի ունևորներին:

Հայ առևտրական դասը համարւում է մեր ազգային կայութեան միւս ղեկավարը: Առևտրական դասի ուժեղ տարրը արդիւնաբերողներն են, որոնք սրանից 20 տարի յառաջ փայլ ունէին, աչքի ընկնող գործերի գլուխ էին և շատ տեղ [illegible] խաղերին ուղղութիւն տալիս: Սակայն այժմ այդպէս չեն. մի [illegible] կարութեամբ մեր խոշոր արդիւնաբերողները ոսկի [illegible] շլացումով վաճառում են իրենց գործարանները, հանքերը, հողերը, որոնց գները օր աւուր բարձրանում են. վաճառում են Եւրոպացիներին, առանց մտածելու թէ Եւրոպացին անխնայ վճարելով ոսկին հային, մէկին տասնապատիկ շահելու յոյսն ու ճշգրիտ հաշուապահութիւնն ունի: Այնպէս հայ արդիւնաբերողը իր [illegible] հարստութիւնը ծախում է [illegible] ոսկու [illegible], որ շուտով սպառում է նա Եւրոպա գնալով և վատնելով, այո, [illegible]. այնպէս որ հայ հարստի երրորդ սերունդը քաղցած է մնում:

Այս մոլար ճանապարհի, որով [illegible] ընթացքի պատճառները շատ են: Թուեմ մի քանիսը: Նախ՝ հայ արդիւնաբերողները ժամանակակից արդիւնաբերական և առհասարակ առևտրական գիտութիւններով պատրաստուած չեն, հետևաբար անզօր են դարձել գիտութեամբ զինուած հզօր Եւրոպացու հետ մրցելու: Հայ արդիւնաբերողի որդին փոխանակ [illegible] եղանակով առևտրական բարձրագոյն վարժարաններ մտնելու կամ [illegible] հետևանքով թերուս է մնում և կամ իրաւաբան, բժիշկ է դառնում իր գործերի տէրութիւնը ուրիշին թողնելով: Երկրորդ՝ հայը միջազգային հոգի չունենալով ընդունակ չէ ընկերակցութեան, խմբակցութիւն կազմել և ընդհանուր խոշոր դրամագլխով [illegible] դիմադրել: Երրորդ՝ հայը [illegible] է, [illegible] մեծ [illegible], իսկ այս տեսակ արդիւնաբերողը [illegible] ոսկու պէտք ունի և միայն ներկայով է ապրում:

Առևտրական դասն էլ գրեթէ նոյն վիճակի մէջն է ինչ որ արդիւնաբերողները և դեռ աւելի վատ. այստեղ էլ մրցման մէջ տկարէ հայը, եւ իր ձեռքին կենդրոնում խոշոր ձեռները կլանում են իրենցից փոքրերին, որպէսզի իրենք էլ կուլ գնան օտար ձեռներին: Փոքր վաճառականներին հովանաւորելու, երկրագործութիւնը հովանաւորելու [illegible] էլ չունի հայ առևտրականը և [illegible]

ւոր ինքն էլ ընկնում է: Բացի այդ, Հայ վաճառականը մի հիւանդ և կարճամիտ տրամադրութեամբ սովորել է յաճախ կեղծ սնանկ ձեւանալ, որով վտանգուել է Հայ վաճառականի բարի վարկը, իսկ ուր վստահութիւն չկայ, այնտեղ առեւտուրը, տնտեսականութիւնը ծաղկել չի կարող։

Մի մեծ տնտեսական թագաւորութիւն կարելի էր ստեղծել Հայոց եկեղեցու ծովածաւալ կալուածքների վրայ. միայն Ռուսաստանում Հայոց եկեղեցին հարիւր հազար դեսեատին ընտիր կալուածք ունի։ Բայց ինչ պատկեր ունի այդ տնտեսականութիւնը։ Այդ հարցին պատասխան տալուց, այդ տնտեսութիւնը նկարագրելուց ես հրաժարւում եմ. այդ գործը թողնում եմ այն եկեղեցականներին, որոնց հոգին դեռ չի դադել հալածանքի դաժան մտրակը, չի այրել հայի անտարբերութեան հրաշէկ երկաթը։ Կամ աւելի լաւ է թող այդ խնդրով զբաղուեն աշխարհական հրապարակախօսները, որոնք ազատ են նորագոյն աուտօղաՓէ-Ներից, եթէ միայն անկաշառ ու ազնիւ հրապարակախօսներ դեռ կան մեր օրերում հայութեան մէջ։

Բենիկ Վարդապետ
(Տարօնակեցի)
Թիֆլիս

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՑ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ալա-էս-Սալթանէն ներքին գործոց նախարարի Պօրտ-Ֆէօլլն ընդունել է. այդ առթիւ խնամակալը շնորհակալութեան նամակ է ուղղել նրան։

Նորից ներքին գործոց նախարարը ցանկանում է ընտրութեանց յայտարարութիւն տալ Պարսկաստանի նահանգների համար և այդ առթիւ բոլոր նահանգապետներին հեռագրով պիտի յայտարարութիւն տնի։

—

Թագադրութեան կարգադրիչ յանձնախումբը առաջարկել է Նախարարութեան, թագադրութեան ժամանակ ամենաքիչը 2500 կանոնաւոր զօրք Թեհրանում պատրաստ լինի։ Նախարարութիւնը այդ առաջարկն ընդունելով՝ պատերազմական նախարարին հրամայել է, որպէս զի 2500 հոգի պատրաստէ. վերջինս զօրքի ծախսը ներկայ տարուայ նախահաշուի մէջ մտցնելով՝ ներկայացրել է բիւդժէտային յանձնախմբին։

—

Վերջերս ընդհանուր գանձապահի վարչութիւնից մի քանի կարեւոր պարսիկ ծառայողներ բողոքելով՝ իրենց հրաժարականն են ներկայացրել ընդհ. գանձապահ Մօռնարին։

—

Վերջերս մի յանձնախումբ է ընտրուել մի քանի յայտնի անձնաւորութիւններից, որոնց մէջ և ներքին և արդարադատութեան նախարարութեանց եւրոպացի խորհրդականները, որպէս զի նոր կազմուելիք Մէջլիսի և Սենատի համար կանոնադրութիւն մշակեն։

—

Նաւշթարում պանիրի ստացող սէլիդները և մօլաները հաւաքուելով մաքսատան գանձապահին թակել և շուկաները էլ կողպել են այն պատճառաւ, որ կառավարութիւնը նրանց պանիրը կիսել և 60% է վճարում։

—

Նահրմադից բոլոր Զաֆրանլու խաները Միրզայի բողոք են ուղարկել Թեհրան բոլոր թերթերին, խնամակալին և նախարարներին նոր ուղարկուած դատաւորի դէմ և իրենց գոհունակութիւնն են յայտնում նախկին դատաւոր Շահզադէ Ըդլ-Դովլից։

Ցասովն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԻ ՓՈԽԱՐԷՆ՝ ՔԱՐ, ՁԿԱՆ ՓՈԽԱՐ ԷՆ՝ ՕՁ...

—

Մռայլ խաւար, մութ ագջամուղջ, տգիտութիւն, իրաւազրկութիւն, նիւթական անապահովութիւն,—ահա Պարսկա-Հնդկաստանի թեմի հայ ժողովրդի վիճակը առհասարակ... Ղարադաղ, Չար-Մհալ, Փէրիա, Քեամարա, ուր համախըմբուած է պարսկահայ ժողովուրդը, այնպիսի սոսկալի նիւթական և բարոյական վիճակ է տիրապետում, որ մարդ մնում է ապշած, թէ ինչպէս այդ տեղի հայ ազգաբնակութիւնը կարողացել է իր գոյութիւնը պահպանել։

Հողագուրկ գիւղացիութիւնը, մշտապէս ենթակայ կալուածատէր պարսկի անողորմ հարստահարութեանց. պետութեան լէշակեր «մամուր»-ների կողոպուտը միւս կողմից, աւազակների և թալանչիների անվերջ չարիքները՝ երկրորդ կողմից, հարեւան կիսավայրենի ցեղերի կոշմարը՝ մի այլ կողմից, «յեղափոխութեան» անունով Կովկասից եկած «աստուածային պատուհաս» հայ ֆիդայիների անասելի, աննկարագրելի բռնութիւնները՝ երրորդ կողմից, իսկ հոգեւոր իշխանութեան կողմից՝ թերեւս բռնութեան ազդեցութեան տակ նշանակած՝ գործակալ ֆիդայիները հօ լրացնում են ամեն ինչ։

Ուստի տգէտ, աղօրմելի, թշուառ հայ ժողովուրդը անվերջ տառապում է՝ և՛ օտարից, և՛ իւրայիններից, և՛ աշխարհականից, և՛ կրօնականից։ Տխրահռչակ Այվատեանը, ժողովրդի համար ոչ մի բարիք չանելուց զատ, Պարսկաստանի այս խուլ անկիւններումն էլ մտցրեց «Հայութեան Աստուածային պատուհաս» թայֆայական Ենիչէրիութիւնը։ Ինքն ու իւր ոչ ու փուչ եղբայրը Ջուղայի Ս. Փրկչեան վանքը և եօթն տարի Հնդկաստանի հայութիւնը քամելուց յետոյ, ժողովրդի ձայնը՝ ֆիդայիների միջոցաւ լռեցնելով, ընդհանուր ժողովները ֆէրրաշների միջոցաւ ցրուելով. գիւղերն ու գաւառներն էլ լցրել էր ֆիդայի համբակներով. կօշկակարի աշակերտներին գործակալ կարգելով, դալաքներին՝ ուսուցիչ. ջրկիրներին՝ քահանայ և այլն։

Այդպիսիներից մէկն էր մի տիպիկ արբեցող, որին այլեւս տանել չըկարողանալով ժողովուրդը, դիմել էր վերջերս առաջնորդական խորհրդարանին և պահանջել պաշտօնանկ անել նորան առաջնորդական գործակալութիւնից։ Տիպիկ արբեցողը վրդովուած գնացել էր Սպահան և փորձել սպանելու առաջնորդական տեղապահ անմեղ Եզնիկ վարդապետին։ Վերջապէս ազատուեց Պարսկաստանը Այվատեան եպիսկոպոսից, թէեւ ուշ՝ քան Տաճկաստանը կազատուէր Սուլթան Համիդից, բայց ինչպէս Համիդը կործանուելուց յետոյ, անմահ մնաց նրա ստեղծած ռեժիմը յանձին Ջէօն-Թուրքերի, այնպէս էլ Այվատեանը գնալուց յետոյ՝ Հայկական Ջէօն-Թուրքերի ռեժիմը մնաց անսասան, որ սպառնում է պարսկահայի գոյութեան։ Շահաբբասներն ու Մամադ-Ղահերը չըկարողացան պարսկահայերին ձուլել, հայկական թայֆան կարող է այդ անել։ Եւ արդէն խմորման նշաններն երեւում են։ Բողոքականներն ու կաթօլիկները առատ հնձի են պատրաստւում «ի Քրիստոս Յիսուս» Նորանոր «եղբայրներ» շահելով «հեթանոս» հայերից։ Բայց ումը մեղադրել։

Ամենից առաջ մեր Մայր Աթոռին, որից հաց է պահանջում պարսկահայը և նա քար է տալիս, երբ ձուկ է պահանջում՝ օձ է հրամցնում...

Երեք-չորս տարի է՝ պարսկա-հնդկաստանի առաջնորդական աթոռը թափուր է (եթէ Այվատեանի պէս առաջնորդ պէտք է լինի՝ երանի միշտ թափուր մնայ). քանի քանի դիմումներ, աղերսանքներ են եղել Մայր Աթոռին, քանի քանի հեռագիրներ և խնդրագիրներ... Բայց Մայր Աթոռը անտարբեր է։ Էհ, այնտեղ այնքան խնդիրներով են զբաղուած, որ «ժամանակ չունին» ժողովուրդով զբաղուելու։ Վեհափառ Հայրապետը, որ յայտնի է երբեմն ոչ մի նշանակութիւն չըտալով ժողովրդական դիմումներին, ղեկավարուել է իւր անձնական հայեացքներով, որպէս Արսէն-չէք-վարդապետ Ղլտճեանի հարցում, Պարսկաստանի վերաբերմամբ դարձել է ծայրայեղ ազատամիտ և պահանջում է, որ ժողովուրդը ընտրի իւր առաջնորդը։ Երեւի ծերունի վեհափառին այդպէս է տրամադրել տխրահռչակ Այվատեանը, կամենալով երբեմնի կաթողիկոսական տեղակալի դերը (կաթողիկոսական ընտրութեան միջոցներին) ինքը խաղալ-հեռագիրներով հրահանգ տալ ումն ընտրել և ոչ։ Այո, մենք ժողովրդական ընտրութեան կողմնակից ենք, բայց երբ,-երբ ժողովուրդը կըմօտենայ քուէատուփերին ազատ կերպով և ոչ թէ ֆիդայիների մաուզէրների սպառնալիքի տակ... Պարսկահայ ժողովուրդն արդէն բազմիցս է արտայայտուել. նրա միակ ցանկութիւնն էր տեսնել իրենց առաջնորդ, եթէ ոչ Բագարատին, ապա անպայման ոսկեբերան Բենիկին, այո, Բենիկին, որքան էլ այդ հաճելի չըլինի Էջմիածնական «միաբանակից եղբարց» ոմանց, կամ՝ տասնեակ հազարի գողօնքով յայտնի «սուրբ ու սրբազան» հայերին։

Ընտրութիւն, ընտրողական սկըզբունք—ինչ բառեր են սրբապղծւում... Վեհափառ Տէր, Սրբազան Սինօդականք, պարսկահայը, բուն ժողովուրդը և ոչ թէ բախտախնդիրների մի փոքրիկ խմբակ միաձայն պահանջում են Բենիկին և միթէ այդքան մեծ չկամութիւն կըլինի, որ մի խուլ անկիւնն էլ խնայում էք նրան... Վերջապէս ինչո՞վ էք արդարացնում Ձեր հեթանոսական հալածանքը Բենիկ և ընկ-ների դէմ և ինչպէս չէք խղճահարւում դէմ գնալով ժողովրդի ձայնին։ Չէ որ դուք էք ժողովրդի համար և ոչ ընդհակառակը։ 70 անգամ 7 ներմամբ (??) Ղլճեանին մօտեցողներդ, ինչո՞ւ անօրակելի չկամութեամբ էք վարակուած դէպի Բենիկը և նման որժանաւորները։

Չկամութիւնը Լեհաստանի հայութիւնը կորցրեց. չկամութիւնը Հնդկահայութիւնը ոչնչացրեց, միթէ պարսկահային էլ նոյն ճանապարհն էք ցոյց տալիս։ Խիղճ ունեցէք, հացի փոխարէն քար մի տաք մեզ, ձկան փոխարէն՝ օձ...

Մ. Խորնի

ԻՄ ԾԱՆՕԹ-ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԱՆ

—

Իմ յարուցած խնդրի վերաբերեալ շատերդ զարմացք էք յայտնում թէ ինչո՞ւ չեմ պատասխանում. իրողութիւնը հենց այն է ինչ որ այս օր անել եմ ,,իմ վերջին խօսքով", որ յանձնարարի պատասխանը իւր կոպաշլուխ շուռութիւնն է», իսկ յանցանք խոստովանիլը ամէն անհատի յատկութիւնը չէ. հայկական անապատը դեռ եւս ընդունակ չէ ջենտլմէններ անուցանելու..

Իսկ ինչ վերաբերում է այն առարկութեան, որ ենթադրում էք թէ այդ խնդիրը անհատական նկատելու պատճառով է որ չի պատասխանուած՝ ես Ձեզ կասեմ որ ո՛չ ընդհակառակը, իմ յարուցած խնդիրը կրում է զուտ հասարակական բնութիւն. և եթէ մի քիչ համբերութիւն ունենաք՝ «Միտքի» յաջորդ համարներում ես կտամ մի շարք դիտողութիւններ «Ինչո՞ւ յաղթին» վերնագրի տակ, որտեղ անշուշտ պիտի համոզուէք հասարակական բնաւորութիւն ունենալուն։

Մ. Յ. Տէր-Յակովբեան

Թաւրիզ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

14 Մարտ 1914 թ. (Ն. Տ.)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(Սեփ. թղթակցից)

—

Դաշնակցական ոճրագործութիւններից

Գոհարավաճառ. Համլեանի սպանութիւնը և սղոցուիլը Դաշնակցական «տղերքի» ձեռքով և Լօրէնսի Դաշնակցական բլըբին մէջ. Դաշնակցութեան արխիւը գըրաւուած ոստիկանութեան կողմէ։

Դ.

Թուականէս ամիս մը առաջ Յովհաննէս Համլեան, գոհարավաճառ, Պոստոնէն Լօրէնս կերթայ իր սովորական առեւտուրը ընելու, սակայն յանկարծակիօրէն կանհետի խմբակի մը կողմէ։ Պոսթոնի և Լօրէնսի ոստիկանական քննութիւններն ու խուզարկութիւնները վերջապէս երէկ չէ առջի օր երեւան հանեցին, որ նա զոհ գնացած է դաշնակցական աղբրց ձեռքով կատարուած ոճրագործութեան։

Դէպքը կատարուած է հետեւեալ կերպով։

Մանուկ Զաքօեանի սրճարանէն Դաշնակցականներ Համլեանին կառաջնորդեն Լօրէնսի Դաշնակցական Կոմիտէի ակումբը ու հոն կապկարկեն մի ինչ որ մատնիչքի համար, անհամաձայնութեան պարագային այդ տղերքը՝ Պետրոս Թագտարեան՝ 18 տարեկան, Կարապետ Պերպէրեան՝ 20 տարեկան և Յովհ. Արզումանեան՝ 23 տարեկան, մուրճի հարուածներով կսպանեն զայն։ Դաշնակցական ակումբին մէջ մէկ օր մնալէ յետոյ, սղոցով մարմինը կողքեն ու կտորով մը կը փոխադրեն, սնդուկի մէջ դրուածը մօտակայ անտառը ու հոն փոսի մը մէջ կը ձգեն։ Ոստիկանութիւնը Մանուկ Զաքօեանի առաջնորդութեամբ կգտնէ զոհին մարմինը։

Այժմ բանտարկուած են Զաքօեանի հետ նաեւ ուրիշներ, որպէս մեղսակից գործուած ոճիրին։ Տեղական թերթերը, առանց բացառութեան, յարձակած են հայերու վրայ ու այնպիսի նախատական խօսքեր կը գրեն որ մարդ կկարմրի։ Ոստիկանութիւնը գրաւած է Դաշնակցական կոմիտէի բոլոր պատկերները և գրութիւնը, քննութիւն բացած է հասկնալու համար թէ՝ Դաշնակցութեան թելադրութեամբ է թէ ոչ։

«Հայրենիք» իր սովորութեան համաձայն յայտարարած է թէ «անհատական գործը չի կրնար ան է կերպով արատա-

ուորել կուսակցութեան մը վարկը։

Կարելի է… բայց ինչու անհատական գործեր կոմիտէի ակումբին մէջ կը կատարուին, ու մէկ օր մնալէ վերջ երբ իրենց ընկերներէն ոմանք կտեսնեն ու լուր չեն տար կառավարութեան.

700 տոլարի արժէք ունեցող գոհարեղէնները գտնուած են Յովհ. Պէրպէրեանի քովէն։

Providence. Սիրվարդ

ԹԱՏՐՈՆ

Մարտ 30-ին, Կիրակի գիշեր, Բէկթաշեան Թուրք դերասան ամուսինները Լիլաւայում խաղացին «Խեղճ զաւակ» դրաման 3 գործողութեամբ և «խաբուած ամուսին» կատակերգութիւնը 1 արար.։

Ամուսինների խաղը թոյլ էր, սիրոյ խոստովանութեան տեսարանում նրանք կարծես փոխ էին առում անզգայմունք կերպով։ Համեմատաբար բաւարար էր տ. Բէկթաշեը, որի խաղը բնական էր միայն III արարուածում թոքախտացածի իր դերում։ Պ. Բէկթաշեի թունաւորման գալարումները և բոպէարար ներգործութիւնը խիստ անբնական էին։

Քանի որ Թուրք հասարակութիւնը նոր է մայրենի լեզուով և մի Թուրքի կողմից ներկայացում տեսնում, ցանկալի է, որ այնպիսի անբարոյականացնող և ննջարանային (սեռային) կեանք պատկերացնող թատրեր չգնէին, որպիսին էր «Խաբուած ամուսին»՝ մարդու մազերը ցից-ցից կանգնեցնող վոդեվիլը։

Այնուամենայնիւ, մենք ողջունում ենք Բէկթաշեան ամուսիններին, որ առնատակ տալով դարևոր նախապաշարումները բեմ են ելել հայրենակիցների առջև համարձակ և դրանով ցոյց տալու, որ «չինչ չի կործանուի, եթէ Թուրք կինն էլ բեմ դուրս գայ և կենդանի կեանքը պատկերացնի նոյն Թուրք հասարակութեանը։

Դիտող

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.

Հայութեան ամենանկուն բարեկամներից և ամենաանխոնջ ջատագովներից մէկը Գերմանիայում է. Ռոհր. այդ վերնագրով մի յօդուած է հրատարակել «Աւետարանական Միութեան Տարեգրի» մէջ, որի մէջ հայագիտ հմտութիւն և անաչառ գնահատութիւն ենք գտնում հայկական կեանքի մի շարք երևոյթների նկատմամբ, որ և արծարծում է աւելի մանրամասնօրէն նորա մասնակցութեամբ կազմուող «Գերման-Հայկական ընկերութեան» կոչի գաղափարները։

Նա անում է նախ Հայկական Դատի համառօտ պատմութիւնը Սան-Ստեֆանոյի և Բերլինի դաշնակիրներից իվեր, յիշում է Գերմանական կառավարութեան անագորոյն վերաբերմունքը դէպի 1895-96 Թուականների կոտորածներին ենթարկուող հայերը, վերջին ժամանակ ինչպէս ուրիշ Եւրոպական երկրներում, այնպէս և մանաւանդ Գերմանիայում տեղի ունեցած կարծիքների յեղաշրջումն ի նպաստ Հայերի, բարենորոգումների խաղտումն և իրագործման յոյսը՝ իբրև հետևանք այդ յեղաշրջման, ապա դիտում է. Հայկական հարցը ըստ նութեան քաղաքակրթական մի հարց է. արևելքում քաղաքակրթութիւն տարածելու համար շատ մեծ չափով հաշուի մէջ պիտի առնուի հայութիւնը… Լէհման-Հաուպտը իրաւամբ է ասում Հայաստանի համար, թէ խիստ շատ խօսքի նիւթ եղած, բայց քիչ ճանաչուած մի երկիր է այդ… Չեն ուզում իմանալ, որ հայ ազգը արևելքի բոլոր ազգերի մէջ ամենից աւելի ընդարձակ ասպարէզ է ընծայել արևմտեան քաղաքակրթութեան համար և ինչպէս արևելքի տնտեսական զարգացման այնպէս և քաղաքակրթական բարձրացման համար անհրաժեշտ տարր է։

Մի ակնարկ ձգելով ապա հայ ազգի անցեալում կատարած քաղաքակրթական դերի վերայ և յիշելով հայ գրերի գիւտի 1500-ամեակը և տպագրութեան 400-ամեակը, որ արդարացի պարծանքով տօնուեցան՝ աւելացնում է. «Եկեղեցական հայրերի քիչ գ[illegible]ր չկան, որ միայն հայերէն թարգմանութեամբ են մնացել և դեռ նորագոյն ժամանակներս մի քանի այդպիսի կարևոր հնամեայ գրուածներ հայոց վանքերից դուրս բերուեցան և լոյս ընծայուեցան. Միայն Աստուածաբ. լիցենցիատ և փիլ. դոքտ. Կարապետ Տէր-Մկրտչեանը երեք այդպիսի բաղդաւոր գիւտեր է արել և դորանով գիտական աշխարհին գնահատելի ծառայութիւններ մատուցել) (Բ. դարու հեղինակ Իրենէոսի «Ցոյց առաքելական քարոզութեան», Ե դարու հեղինակ Տիմոթէոս Կուզի «Հակաճառութիւնը» և «Կնիք հաւատոյ» ժողովածուն, որի մէջ պարունակւում է բազմաթիւ, մասամբ բոլորովին անծանօթ, հատուածներ եկեղեցական հայրերից)։

Ներկայացնելով ըստ այսմ Հայերին իբրև միջնորդ քաղաքակրթութեան Արևելքի և Արևմուտքի մէջ՝ Շտիւնոյս կատարած այդ կարևոր դերը պարզելու համար յատուկ է բերում Հայոց պատմութեան գլխաւոր կէտերը և արտայայտում իր մեծ զարմանքը, որ այս ազգը՝ չնայած բազմի ծանր հարուածներին չի ձուլուել շրջակայ ազգերի հետ. Անհնման տոկունութեամբ հայերը պահպանել են իրենց ազգութիւնը և թէպէտ բազմաթեսակ պետութիւնների իշխանութեան ներքոյ ցրուած՝ սնուցել են մինչ զօրեղ ազգայնական զգացում։ Այդ հնարաւոր չէր լինի առանց Հայոց Ազգային եկեղեցու*), որ սկզբից և եթ, և մանաւանդ մեր օրերում միանգամայն կազմակերպութիւնն է ազգի, այնպէս որ երբեմնակի նորա քաղաքական նշանակութեան առաջ նսեմանում է կրօնական բնաւորութիւնը»։ Այս դիտողութեան մի հարևանցի ակնարկը Հայոց եկեղեցւոյ պատմութեան և արդի կազմակերպութեան վրայ ձգելուց յետոյ՝ նա անցնում է դպրոցական գործին։

1) Առանձնապէս մեծ նշանակութիւն է ստանում Հայոց եկեղեցին նորանով, որ ամբողջ դպրոցական գործը նորա իրաւասութեան ներքոյ է…. է Հայը ընդհանրապէս կրթութեան համար ցոյց տուած իր եռանդով գերազանցում է արևելեան բոլոր ազգերին։ Անցեալ դարու կէսերից սկսած յուսամիտ կաթողիկոսներն և եպիսկոպոսների գիտակցական անդադրում աշխատութեան շնորհիւ մինչ այժմ ընկած դրութեան մէջ գտնուող դպրոցական գործը սկսեց արագ կենդանանալ և հայ ժողովուրդը այնպիսի եռանդով նուիրուեց կրթական աշխատութեան, որ կարծես կամենում էր դարերով բաց թողածը մի սերունդի կենդանութեամբ վերանորոգել։ Քիչ դժուարութիւններ չէին կային նորա առաջ, որոնց դէմ մաքառել պէտք էր… Եկեղեցիները գրեթէ իրենց ունեցած բոլոր միջոցները ծախսում են դպրոցների վերայ։ [illegible] Հայոց եկեղեցիները ռուսական տաճարների հետ համեմատած, Այնտեղ ոսկի և արծաթ է, Թանկագին ակներով զարդարուած պատկերներ[illegible] բոլոր եկամուտները գործածւում են դպրոցների վերայ։»

Վերջապէս տալ դպրոցներ, Ռուսական և տաճկաստանեան համալսարանների յաճախող Հայերի մեծին խօսելով և Թուելով Ֆրանսիայում և Զուիցերիայիների կրթական հիմնարկութիւնները Տաճկաստանում, նա յորդորում է բազմացնել նոյնպիսի Գերմանական հաստատութիւնների թիւը, հովանաւորել զանազան դիւրութիւններ և բարոյակրթական միջոցներ ընծայելով Գերմանիայում ուսանող Հայերին՝ ամէն կերպ նպաստել զարգացնել Հայերին Գերմանական մտքի, լեզուի և քաղաքակրթութեան տարածող միջնորդներ Առաջաւոր Ասիայում.

Berlin August

*) Օտարի այս իրաւացի կարծիքը մենք յանձնում ենք մայրենի եկեղեցուց հեռացած «նորադարձների» և «փրկուածների» ուշադրութեան։ Ծ. «Մ-ի»

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

30 Մարտ Ղազվին

Անցեալները «Մշակում» մի լուր կար տպուած, իբր տեղւոյս հայերից մէկը բռնագրաւել է մօտ 4,750 քառակուսի գազ մի թանգարժէք կալուածք, որ Նասըր-էդ-դին, թէ Մուզաֆէր-էդ-դին Շահի կողմից յատուկ ֆէրմանով տրուած էր հայերին, եկեղեցի և դպրոց շինելու համար։

Այդ լուրը լոյս տեսնելուց յետոյ, յափշտակողներն ու նրանց ազգականները իրար անցան, նոյն իսկ բանաւոր դիմումներ եղան հոգաբարձութեան, որ վերջինս պաշտօնապէս ջրի այդ լուրը։

Կամենալով ստուգել ճշմարտութիւնը, մենք հետամուտ եղանք և եկանք այն եզրակացութեան, որ իրաւամբ Շահնշահի կողմից այդ գետինը պարգևուած է եղել հայերին (Շահի ֆէրմանը մենք մեր աչքերով տեսանք), որ հայերը երեք տարի շարունակ այդ կալուածքի վերայ եօնջա են ցանել, որի մուտքը նոյն բռնագրաւող եղբայրներից մէկի ձեռքով գրուած է մուտք ազգային տոմարում։ Նոյն բռնագրաւողների մի եղբայրը նոյն իսկ մօտ եօթն թուման ծախք է մտցրել ազգային տոմարում, որպիսի գումարով հեռագիր է տրուած Թէհրան և շնորհակալութիւն է յայտնուած Շահնշահի այդ մեծ ողորմութեան և նուէրի համար։

Այս բոլորից յետոյ, նոքա մի պարզ 700 թուման տալով, կարողացել են նորա կալուածքը գնել և այդ կալուածքի դարպասի մէջ մտցնել և այն հողաբաժինը, որ Շահի կողմից նուիրուած էր հայերին ու բռնագրաւել։

Ղազվինի հայ ժողովրդի մի մասը, վախենալով զօրեղ յափշտակիչներից, լռել է, միւս մասը ազգակցական կապերով և շահերով կապուած է նորանց հետ, մէջ տեղ մնացել են երկու հոգի, իրենց փոքրաթիւ կողմնակիցներով։ Այդ երկու հակառակորդներից մէկը, ով գիտէ որպիսի ինտրիգաներով, Եփրեմի կողմից մահուան վճիռ ստացաւ և հրապարակապէս գնդակահարուեց հակառակ մարդկային իրաւանց և արդարութեան։ Այսպիսով այդ ազգային կալուածքի հարցը մնաց։ Տեսնենք ինչ կանի ժողովուրդը և կամ նրա գործերի յաւիտենական կապալառու կոմիտէական կազմը, որ փութեցիօրէն կուրծք թակել գիտէ «վասն ազգի»

Մ. Գ.

4 Ապրիլ 1914 Թ. Ուրմի

ՊԱՏՃԷՆ № 56

Ներին Գերապատուութեան վիճակաւոր Առաջնորդին Հայոց Ատրպատականի Տ. Ներսէս Վարդապետ Մելիք-Թանգեանցի.

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ

Հոգեշնորհ հայր.

Ուրմիոյ պէս մի քաղաք, ուրեղ բոլոր օտար ազգերի ներկայացուցիչները իրենց դիրքի և արժանապատուութեան վրայ կանգնած գործում են յամառ ու հետևողականօրէն՝ անհրաժեշտ էր, որ Հայազգի հոգևորականն էլ նոյն արժանավայել բարձրութեան վրայ մնար շնորհիւ իր ուղարկողների և ժողովուրդի։ Ցաւելով պէտք է ասել, որ ոչ կենտրոնից և ոչ էլ ժողովրդից ոև է յոյս չկայ այս տեղ գլուխ պահելու համար։

Այս առթիւ յայտնելով անմիջական իշխանութեան, պարտ եմ համարում շեշտել թէ չեմ կարող տանել այն նախատինքը, որը տեղիս ամբողջ հայութեան է վերաբերում և ոչ էլ նիւթական միջոցներս են ներում ինձ օտարի անշուք բնակարաններ[illegible] ապրել։

Ամէն մի նշանաւոր տօներին, երբ փոխադարձ այցելութիւններ եմ ընդունում պաշտօնական մարդկանց, մի տեսակ մահ և անպատուութիւն է ինձ համար մասնաւորապէս իսկ ազգի համար ընդհանրապէս։

Վերջ ամսուայ պաշտօնավարութեանս ընթացքում, կլուսայի որ Հոգ. բարձր իշխանութիւնը և տեղոյս հարուստները, կարդալով լրագրի Ուրմիոյ մասին գրուածները, մի որոշ կարգադրութիւն պիտի անէին, ի սէր պատուելու հայ ժողովրդեան, որոնք անդունդի բերնին կանգնած, հեռանում են մայր եկեղեցուց… և քնում խորթացման ուղին։

Սակայն այդ յոյսը չիրագործուեց, թէ մէկ և թէ միւս կողմից. ուստի միակ միջոց, որոշեցի ես ինքս վերցնել այդ նախատինքի սև քօղը Սահակ—Մեսրոպից առանց [illegible] փետուրը և հեռանում Ուրմիայից, այլապէս հնարաւոր չէ տեղում պաշտօնավարել։

Ներկայացնելով բարձր իշխանութեանս իմ այս գրաւոր որոշումը, ամենախոնարհ և որդիական ակնածութեամբ խնդրում եմ, մի րոպէով մտածել իմ այս անորոշ դրութեան մասին և կարգադրել ըստ արժանոյն պարտ ու պատշաճը։

Ձերում բարձր իշխանութեան խոնարհ ստորագրեալ Առաջ. փոխ. Ուրմիոյ

Խորէն Վրդ. Լազարեան

ԿՈՉ

Արդէն լրացաւ պ. Մաթէոս Ադոյեանի բժշկական գործունէութեան երեսուն և հինգ ամեակը։

Դա մի ուղիղ առանց ցեղումների ճանապարհ է, որ անվկանդ և ֆանատիկոս հաւատով ու սիրով անցել է Մաթէոս Ադոյեանը։

Նա երեսուն և հինգ տարիներ անդադար, իբրև հաւատարիմ ծառայ—պահապան կանգնած է եղել հայ թշուառների շեմքին, որբութեամբ և վշտ սիրով գուրգուրելով սրտում հայ թշուառ տառապեալները։

Մաթէոս Ադոյեանը եղել է մեր

անդուգական և հանճարեղ Ադամեանի աշակերտը և որի անցեալ փառաւոր գործունէութեան կենդանի յիշատակն ու աշուղն է նա այժմ։

Այժմ, երբ անցել են երկար և ձիգ տարիներ և երբ այդ համեստ մշակը և հայ թատրոնի անդուլ բանուորը տուել է ամբողջ իր ոյժերը, ամբողջ իր սրտի ջերմութիւնը իր մայրենի բեմին, այժմ ծերութեան և յոգնածութեան օրերին, նա կարօտ է հասարակութեան օգնութեան և աջակցութեան, ու մենք իրաւամբ, և հպարտութեամբ ասելով՝ Մշակ արժանի է վարձու իւրոյ, դիմում ենք հայ հասարակութեան և խնդրում արձագանք տալ մեր կոչին ձգելով իրենց լուման հայ թատրոնի մշակի ապահովութեան համար։

Իւրաքանչիւր լումա ընդունելի է որքան և դա չնչին լինի, որովհետև ըստ ռուսական առածի՝ Съ міру по ниточкѣ—голому рубаха (մի-մի հատ թելերից է մանւում մերկի շապիկը) այդ կոպէկներից է որ կազմւելու է վաստակաւորի ապահովութիւնը։

Հէնց այդ պատճառով և ի նկատի առնել որ պ. Մ. Աղայեանի և նորա գերդաստանի գոյութեան միակ միջոցը եղել է թատրոնից ստացած համեստ վարձատրութիւնը՝ որից ներկայումս իբր յոգնածութեան պատճառաւ նա պէտք է զրկւի, վաստակաւորը արդարացի է համարձակ այս կոչով դիմել յարգելի հայ հասարակութեան։

Ուստի յուսալս ենք, որ ում համար թանգ է թատրոնի պատւերը, որոնց շարողները եղել են հէնց Մատթէոսի նման բանւորները, չեն յապաղիլ ընդառաջ գալու այս մեր կոչին.

Նախագահ՝ Սենեքերիմ Արծրունի

Յոբելեանական յանձնաժողովի անդամներ՝
- Սիրանոյշ
- Սիմէրամիդա Բուդուղեան
- Օլգա Գենջեան
- Բենիկ վարդապետ
- Լադօ Ալէքսէեվ-Մեսխիև
- Վասօ Աբաշիձէ
- Աբէլ Աղայեան
- Աւետիք Եզեկեան
- Յակովբ Մէլիք-Բախտամեան
- Վահրամ Փափազեան

Անդամ քարտուղարներ՝
Յակովբ Գենջեան
Նիկողայոս Թարխանեան

Ծանօթութիւն՝—Յոբելեանական ներկայացումը կայանալու է 22-ին Ապրիլի 1914 թ. Թիֆլիսի Արտիստական թատրոնում. ՆՈՒԷՐՆԵՐ, ՀՆՈՐՀԱՒՈՐԱՆՔՆԵՐ պէտք է ուղղել այս հասցեով՝ Тифлис, Редакція Тараз, для передачи юбилейной комиссіи.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

4 Ապրիլ Թաւրիզ 1914 թ.

ԻՄ ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԸ

Թաւրիզի Հայոց Թեմական դպրոցի ուսուցչական խմբակցութեան

Պարոններ!

Դուք իմ կրկնակի հարցին պատասխան չունեցաք տալու. համաձայն պարսկական այն ասացուածքը թէ՝ ջահցանորի պատասխանը իւր կորացնուր լռութիւնն է։ Ուրեմն ինձ մնում է ասելու և իմ վերջին խօսքը որ դուք, պարոնն'ր, Ձեր կոչմանը անհամապատասխան մի անարժանութիւն էք, որ դպրոցը դարձնելով Ձեր կամայականութեան եւ քմահաճոյքի վայրը՝ տարիներ շարունակ շահագործել եք Հիւսիսային Հայ հասարակութեան համբերութիւնը... Այսքան։

Մ. Յ. Տէր-Յակովբեան

*) Մեզ համար միանգամայն անյայտ է թէ որքան իրաւացի է պ. յօդուածագիրը, և՝ որքան տեսուչը կամ մանկ. խորհուրդը մեր Թեմական դպրոցի. միայն պարզ ու յայտնի է այն, որ և՛ տեսուչ, և՛ մանկ. խորհուրդ պարտաւոր են իրենց պատասխան-բացատրութիւնը տալու, երբ այդ նպատակով նրանց դիմումն է անում հրապարակապէս և այն էլ՝ դուրս արուած մի աշակերտի ծնող։ Ծ. Խ.

ԼՈՒՐԵՐ

Եղանակները Թաւրիզում Ապրիլի 7-10 դարձան խիստ անձրևային և ցուրտ։ Եղան տներ ու գրասենեակներ, ուր վառարաններ դրուեցան։ Ցրտերը շարունակուեցան մինչև ամսոյս 18-ը, որի առաւօտեան եկել էր երկու վերշոկ հաստութեամբ ձիւն։

Ապրիլի 11-ին կայացաւ ,,Էկոնոմ. ակց. ընկ-թեան ընդհանուր ժողովը՝ Մանրամասնութիւնը թողնելով յաջորդին", պէտք է ասենք սակայն, որ ժողովականները իրենց պահեցին ոչ պատշաճ քաղաքավարութեամբ Գեն. հիւպ. պ. Արլովի ներկայութեան։

Խաւարում գիշերուայ և Զատիկ առաւօտուայ մասին մերմի կարևոր յօդուածը և Ուրմիոյ մի ուշագրաւ թղթակցութիւնը ինչպէս և մի կարգ լուրեր մնացին յաջորդ թուին.

Ամսիս 9-ին Արամեան դպրոցի սրահում կայացաւ «Խանդի» գրական դատը։

Ամսիս 14 ի գիշերը օր. Սոլովեան Մարիանէն Արամեան դպրոցի սրահում տուեց մի համերգ։

Քաղաքապետ սարդար Մօքթրդամը մի ազդով յայտարարում է, որ ովքեր ուրիշ հրացաններ ունին, պէտք է գան և ստանան համապատասխան տոմսեր և վճարեն որոշ տուրք։

Զայրոյթով լսեցինք, որ հայերէն լեզուով և ժելատինով տպուած մի թռուցիկ է թողնուած, որով ասում է, թէ այսուհետև դատերի համար բնաւ չդիմել ռուս. կոնսուլատ, այլ՝ գերմ. և Ամերիկական հիւպատոսարաններ։ Սրանից աւելի յիմար և կարճամիտ «ազգասիրութիւն» չէր կարող լինել։

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ

Մասնաւոր նամակով յայտնում են, որ ամբողջ մի շաբաթ անդադադար անձրև է գալիս Մարաղում։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երևանից, համաձայն Էջմիածնից ստացուած լուրի, մեզ հաղորդում են, թէ Մեսրոպ Եպիսկոպոսը, որ տխրահռչակ Ղլտճեանին վանք վերադարձնել տալու գործի միջնորդներից մինն էր և այժմ նրան պահում է իր Սանահին վանքում, շուտով նրան բերելու է Թիֆլիս և նշանակելու է իրեն օգնական, որպէս կոնսիստորիայի նախանդամ։ Ղլտճեանի Էջմիածնի պաշտպաններից զօրեղը Յուսիկ արքեպիսկոպոսն է, որ մամուլով հռչակուած է իբր Բեսարաբիայ Թեմի դրամների սեպհականացնող։

Բիթլիսում սկսուած քրտական ապստամբութիւնը նոր ջարդ է սպառնում հայերին։

Թերթերը հաղորդում են, որ Բաքւեցի մի հայ հարուստ մի միլիոն ռուբլի նուէր է խոստացել բարեգործ. նպատակով։

Լեւոն Մանթաշեանը հակառակողջապատասխան գտնելով Գայանեան դպրոցի շէնքը, գնել է նոր գետին և խոստացել նոր ու յարմար շէնք շինել։ Երանի՜ Արամեան դպրոցի մասին էլ այդպէս հոգատար մէկը գտնուէր։

Պոլսոյ «Պայլայլիկ» թերթը հաղորդում է, որ Պոլսում լոյս է տեսնելու «Հայ դպրոց» անունով մանկավարժական մի ամսաթերթ, իսկ Գահիրէում՝ «Լուսին» թերթը Ս. Դ. Հնչ. Կ. մ. ճիւղի կողմից։

Էրզրումի նոր Սանասարեան դպրոցի տեսուչ ու ղեկավար Ռոստոմ-Ադամայեան վարչութ. աշակերտներին արգելած լինելով եկեղեցի երթալ, առաջացրել են մեծ դժգոհութիւն ժողովրդի մէջ. աշակերտներն էլ վրդովուած պատասխանել են «հապա ջամի (մէջիդ) երթանք». Գործը յանձնուած է Թաղական խորհրդի քննութեան։

Դաշնակցականները խելքի են եկել և թողել իրենց թերթերում ռուսական ուղղութիւնը։ Էրզրումի «Յառաջ» թերթը խափանուել է, իր ռուսասէր ուղղութեան պատճառով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Կ. Պոլիս. 2 ապրիլ

Ն. Դուռը վերջնականապէս ընտրեց Արևելեան Անատոլիայի գեներալ տեսուչներ Նորվեգիացի Գոֆֆին և Հոլլանդական Հնդկաստանի գործակատար Հոլլանդացի Վեստենէկին։

—

Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ Բելգիացի Դեգիզը նշանակվեց Տրապիզոնի և Էրզրումի վիլայէթների գեն. տեսուչ, Նորվեգիացի գնդապետ Գոֆֆը—Դիարբեքիրի վիլայէթի գեն. տեսուչ։

ՊՕՍՏ-ԱՐԿՂ

Դաւրիժ.—Սոկ. Մնացական կտպուի։ Շարունակեցէք գրել։

Թաւրիզ.—Կար. Բարխուդարեանին. Ձեր թարգմանութիւնը կտպուի ըստ հերթի։

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
Ալ. Տէր-Վարդանեան
Տնօրէն՝ Միհրան Բաղդասարեան

Hamburg-American Line

ՈՎ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ԱԺԱՆ ԱՐԺԷՔՈՎ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄԵՐԻԿԱ

գնալ, պէտք է գնայ ՀԱՄԲՈՒՐԳ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԾԻ ովկիանոսային մեծ և շքեղ շոգենաւերով։ Ատրպատականից և Պարսկաստանի այլ կողմերից գնացողները դիմելու են խմբագրութեանս, որին յանձնուած է Համբուրգ-Ամերիկեան գծի Պարսկաստանի ընդհ. ագենտուրան և ուղարկուած են արդէն մեզ տոմսեր՝ ճամբորդներին վաճառելու համար։ 30—8

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը
Ազգային Սոց. Դեմոկրատ ԴԱՅԼԱՅԼԻԿ պատկերազարդ օրաթերթի
Բաժնեգինը Պարսկաստանի համար 5 ռուբլի.
Ապառիկ բաժանորդագրութիւն չկայ.
Տէր և տնօրէն Հմ. Արամեան
Հասցէ՝ Constantinople 125 P. Centrale. 25—7

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը
Թ. ՏԱՐԻ ՀՈՎԻՏ Թ. ՏԱՐԻ
Ազգային, Հասարակական, Գրական շաբաթաթերթի
Լոյս է տեսնում Կիրակի օրերը
Բաժանորդագրութիւնը արտասահմանում 12 ֆր.
Խմբագիր հրատարակիչ Եզնիկ Ա. Ծնդ. Եզնկեան
Հասցէ՝ Rédaction du journ. arm. «Hovit» Tiflis (Caucase, Russie) 5—2

Շարունակւում է բաժանորդագրութիւնը
Թ. ՏԱՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ Թ. ՏԱՐԻ
Քաղաքական, Հասարակական և Տնտեսական շաբաթաթերթի
(Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Ամերիկեան շրջանակի Կուսակցական օրգան)
Բաժանորդագինը արտասահմանում 14 ֆր.
Հասցէ՝ «Eritassard Hayastan» 449. P. O. Box
Providence R. I. (U. S. A.)
Via Berlin

ԱԶԴ

Ով ուզում է կարճ միջոցում լաւ և հարազատ արտասանութեամբ պարսկերէն սովորել, թող դիմէ Արամեան դպրոցի յայտնի Արաբա-Պարսկագէտ պրն. Էդիպ-Խաղանին։

Ատրպատականի Հայոց Թեմական Տպարան